

Salut vol donar cures paliatives als malalts crònics greus

A. MACPHERSON Barcelona

Dona de 82 anys amb més de tres malalties cròniques (insuficiència cardíaca i respiratòria, edemes, diabetis, artrosi...), amb clares limitacions funcionals, fragilitat greu, cuidada per la seva

filla i amb un 20% de possibilitats de tenir una demència. Aquest és el perfil mitjà dels malalts crònics greus, entre els quals almenys el 10% podria necessitar no només que li atenguin aquestes múltiples xacres, sinó el dolor continuat, les reper-

cussions psicològiques de la seva situació i que es tinguin en compte les seves opinions i les seves voluntats sobre anar a urgències cada dos per tres, o rebre tots els tractaments possibles. S'anomena atenció paliativa i és habitual des de fa anys

per a malalts terminals de càncer, que ara el Departament de Salut, a través del programa de crònics, vol estendre a aquest creixent grup de població. Calculen que sumen un total de 110.000 a Catalunya i uns 600.000 a tot Espanya.

La càtedra de Cures Paliatives de la Universitat de Vic, que dirigeix Xavier Gómez-Batiste, ha elaborat un test perquè els serveis d'atenció primària, les residències d'ancians i els hospitals sàpiguen identificar aquests ma-

lalts crònics que necessitarien cures paliatives. En les proves posades en marxa en algunes zones s'ha detectat que cada metge de família té almenys 24 malalts d'aquest tipus, a les sales d'hospital sumen entre el 30% i el 45% dels pacients ingressats, i el 25% a les unitats de crítics. "No és un pla d'estalvi per evitar ingressos, sinó per donar l'atenció adequada tenint en compte la seva voluntat i el seu entorn", assegura el responsable del pla de crònics català, Albert Ledesma.●

SALUT

Els nous pacients de cures pal·liatives són malalts crònics

Uns 120.000 catalans necessiten aquesta atenció

Fins ara les cures pal·liatives anaven destinades a malalts de càncer en fase avançada, però un estudi detecta que els que avui ho necessiten són els crònics, que actualment són atesos per la medicina convencional.

LARA BONILLA

BARCELONA. El perfil de pacient de cures pal·liatives era, fins ara, el d'un home de 62 anys, malalt de càncer en fase avançada i a qui li quedaven poques setmanes de vida. Però la realitat avui és una altra. El pacient que necessita cures pal·liatives és una dona de 82 anys, amb un cúmul de malalties, fragilitat severa, amb demència, en alguns casos, i amb una esperança de vida de mesos o, fins i tot, anys. El 65% viuen a casa i el 22% en residències geriàtriques. Ho ha destacat un estudi de la Càtedra de Cures Pal·liatives de la Universitat de Vic, dirigida pel doctor Xavier Gómez-Batiste. "Ha canviat el paradigma. Per cada malalt avançat de càncer n'hi ha set que tenen altres coses", diu.

Segons l'estudi, aproximadament uns 120.000 catalans (l'1,6% de la població) necessitarien atencions pal·liatives i, en canvi, acudeixen als serveis de salut convencional i als serveis socials. Els serveis de cures pal·liatives catalans són "un referent mundial", com ha destacat Gómez-Batiste, però l'estudi confirma la necessitat de canviar el model d'atenció i dirigir-se als malalts crònics.

De fet, la meitat dels pacients que atenen els equips domiciliaris de cures pal·liatives, coneguts com a Pades, ja són malalts crònics i el Pla de Salut del Govern per als pròxims anys s'ha fixat com a objectiu millorar l'atenció a aquests pacients. Segons el director de Prevenció i Atenció a la Cronicitat del Departament

de Salut, Albert Ledesma, d'aquí al 2015 es pretén que els malalts crònics en fase avançada tinguin atenció pal·liativa i es puguin reduir en un 15% els ingressos hospitalaris d'aquests pacients, així com el nombre de medicaments que consumeixen, entre 8 i 12 cada dia.

Metges i pacients informats

La cronicitat és el repte de futur de la sanitat catalana. Les xifres parlen per elles soles. Entre el 20% i el 45% dels llits hospitalaris i entre el 30% i el 60% dels residencials estan ocupats per pacients crònics. L'estudi també ha detectat que cada metge de família atén de mitjana 24 malalts crònics en fase avançada. La majoria tenen més de 65 anys i la meitat tenen dolor crònic.

A més de millorar la qualitat de vida dels pacients, la detecció pre-

Augment
Cada metge de família atén 24 malalts crònics en fase avançada

coç dels malalts crònics que necessitaran atenció pal·liativa també ajudarà a adequar els recursos sanitaris, atès que aquests pacients, amb múltiples símptomes i dependents, consumiran, durant els seus últims sis mesos de vida, el 70% dels recursos sanitaris. Atendre'ls amb cures pal·liatives pot suposar un estalvi de 3.500 euros per procés. L'atenció pal·liativa a aquests malalts, segons Gómez, és una necessitat davant "el tsunami que se'ns acostarà", ja que l'any 2020 el 27% de la població tindrà més de 65 anys.

La idea és que els professionals del sistema de salut detectin els pacients amb necessitats de cures pal·liatives. Per això, s'ha desenvolupat el programa Necpal (necessitats pal·liatives), que ja s'ha implantat en centres de salut primària d'Osona, Girona i el Baix Llobregat. El programa també instrueix metges i infermeres sobre com cal procedir amb aquests malalts. L'estudi s'ha publicat a la revista científica *British Medical Journal Supportive Palliative Care* i és el primer que descriu les necessitats d'aquests pacients. ■

Els malalts crònics en fase avançada són ara atesos als serveis de salut convencional però necessitarien atencions pal·liatives. FRANCESC MELCION

PACIENTES CRÓNICOS

Más de medio millón de españoles no recibe curas paliativas pese a que las necesita

E. A.
BARCELONA

Aproximadamente 600.000 españoles, un 1,6% de la población general, que acude a la medicina convencional necesitaría cuidados paliativos, según concluye un estudio elaborado conjuntamente por el Instituto Catalán de Oncología (ICO) y la Universidad de Vic (Barcelona). El informe, pionero en España y publicado en la revista «The British Medical Journal Supportive Palliative Care», revela que el perfil del paciente afectado por esta situación es el de una mujer de 82 años, con tres o más enfermedades crónicas, que sufre limitaciones funcionales, es cuidada por algún familiar y atendida en un ambulatorio.

El 65% de estos enfermos vive en su domicilio y es atendido en el ambulatorio, un 23% está en una residencia, y el resto se encuentra en un centro sociosanitario o en un hospital, donde ingresan de forma transitoria, informa Ep.

El director de la Cátedra de Cuidados Paliativos de la Universidad de Vic (UVic), Xavier Gómez-Batiste recordó ayer que para 2020 está previsto que hasta el 27% de la población tenga más de 60 años, y pese a que Cataluña cuenta con un programa de cuidados paliativos contrastado a nivel de pacientes terminales de cáncer, la intención es que este tipo de atención se amplíe también a los pacientes crónicos y frágiles.

Por otro lado, la Generalitat confía en reducir durante los próximos tres años un 15% los 108.000 ingresos hospitalarios que se producen anualmente en Cataluña por cuenta de los pacientes crónicos, mediante el despliegue progresivo de un nuevo modelo de atención paliativa a los pacientes frágiles que se anticipe a las crisis de salud que sufren estos enfermos de forma recurrente.

Cerca de 110.000 enfermos necesitan cuidados paliativos que no reciben

Identificarlos mejoraría su calidad de vida y el uso de los recursos sanitarios

Ana Domingo Rakosnik

BARCELONA- Unas 110.000 personas en Cataluña necesitan cuidados paliativos pero no los reciben. ¿Por qué? Porque no siendo enfermos terminales, el sistema no detecta que estos pacientes, por su cuadro médico, podrían beneficiarse de esta atención mejorando así su calidad de vida y reduciendo el uso que de los servicios sanitarios hacen dado su delicado estado de salud. Es una de las conclusiones a las que ha llegado un estudio realizado por la Universidad de Vic sobre los ciudadanos de Osona y cuyos datos son extrapolables al resto de la población catalana. Y, sí, el sistema sanitario puede mejorar en este aspecto, y, no, no tiene por qué salir más caro.

El perfil mayoritario de este tipo de enfermo responde a una mujer de 82 años que sufre dos o más enfermedades crónicas (como artrosis, insuficiencia respiratoria y diabetes), presenta limitaciones funcionales y fragilidad severa, suele estar cuidada por un familiar y ser atendida por el centro de atención primaria (CAP). Además, tiene un 20 por ciento de probabilidades de sufrir demencia. En el 50 por ciento de los casos padecen dolor crónico y en más de un 25 por ciento, su estado de salud físico tiene un fuerte impacto emocional. El estudio señala que

CLAVES

27% de la población tendrá más de 65 años en 2020, lo que supone que la cronicidad aumentará.

400.000 personas sufren enfermedades crónicas e hiperfrecuentan por ello los servicios sanitarios.

Eficiencia del sistema Salud trabaja en un plan para atender mejor a estos enfermos y reducir costes.

Prueba piloto El plan de atención a crónicos en Girona reduce un 10% los ingresos de estos pacientes.

El 10 por ciento de los mayores de 65 años necesita cuidados paliativos

de los más de 1.000 pacientes que tiene asignados un médico de cabecera, 24 presentan dolencias crónicas avanzadas, pero sólo se identifica un 15 por ciento de ellos. Por ello, la Universidad de

Vic, a través de la Cátedra de Cuidados Paliativos que dirige el doctor Xavier Gómez-Batiste, ha establecido un protocolo para identificar y tratar estos enfermos y, así mejorar su calidad de vida

potenciar la eficiencia del sistema sanitario.

Todo el proceso parte de la identificación de este tipo de pacientes y de una primera valoración multidimensional de sus

necesidades. Es importante preguntar al paciente por sus valores y preferencias a la hora de ser tratado (sí, por ejemplo, prefiere que se le atienda en casa de ser posible) y que se revise tanto su diagnóstico como el tratamiento (a veces, de 8 fármacos recetados se pueden reducir a 4). Luego, se debe identificar qué profesional y qué familiar se hacen cargo del enfermo para que el sistema y el propio paciente los tenga como referencia en el seguimiento de su enfermedad. Asimismo, es necesario establecer quién se ocupa de él fuera del horario del CAP y en caso de urgencia.

Con el objetivo de que en 2015, todos los catalanes puedan beneficiarse de este nuevo enfoque asistencial, la conselleria de Salud, que se ha hecho suyo el estu-

EL OBJETIVO

Salud quiere aplicar un plan para que en 2015 el sistema pueda darles una respuesta eficiente

dio y busca implementar el proyecto dentro del programa de prevención y atención al a cronicidad de Cataluña, trabajará dos aspectos. Formará a los profesionales para que identifiquen rápidamente a los enfermos y sepan cómo gestionar el proceso médico y realizará cambios organizativos para, por un lado, situar a los sanitarios de referencia y, por otro, para que estos puedan coordinarse y trabajar de forma integrada con el resto del sistema.

«Se trata de un cambio de cultura», señaló Gómez-Batiste, para «atender de forma más humana y eficiente a los pacientes».